

**NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV**

**ÚZEMNÍ ODBORNÉ
PRACOVIŠTĚ STŘEDNÍCH
ČECH V PRAZE**

Váš dopis čj.: MUNYM-ŠKaPP/060/94252/2020/Van
Ze dne: 07.12.2020
Naše čj.: NPU-321/96763/2020
Vyřizuje: Ing. arch. Barbora Schmidová
Spisový znak: 820.2

Městský úřad Nymburk
Odbor školství, kultury
a památkové péče
Náměstí Přemyslovců 163
288 28 Nymburk

Praha 21.12.2020

Věc: Chleby, správní obvod obce Nymburk, kostel sv. Vavřince, KP rejstř. č. 35259/2-1822 ÚSKP, p. č. 25/1, k. ú. Chleby, oprava hřbitovní zdi

Písemné vyjádření odborné organizace státní památkové péče k žádosti podle § 14 odst. 6 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Předmět žádosti:

Dne 07. 12. 2020 jsme obdrželi vaši žádost o písemné vyjádření ve věci *oprava severní části hřbitovní zdi při kostele sv. Vavřince v Chleběch*.

Přílohy žádosti:

- Podání vlastníka se slovním popisem záměru a zákresem do katastrální mapy

Charakteristika objektu a dotčené konstrukce:

Areál kostela sv. Vavřince je situovaný při severovýchodním okraji zástavby obce Chleby. Jedná se o jednoduchou orientovanou stavbu s obdélným odsazeným presbytářem, v jehož ose se nachází sakristie. K západnímu průčelí byla později na osu přistavěna hranolová věž. Kostel je obklopen hřbitovem na obdélném půdorysu, který je ohrazen zdí. V severozápadním koutu hřbitova stojí márnice. Ohradní zeď je zděná ze smíšeného zdiva v kombinaci plných cihel a lomové opuky. Zeď je z obou stran omítnuta hrubě hosenou vápennou či vápenocementovou omítkou. Koruna zdi je kryta deskami z hrubozrnného pískovce, symetricky vyspádovanými na obě strany. Spárování bylo v minulosti opraveno cementem.

Technický stav dotčených konstrukcí:

Severní úsek hřbitovní zdi, již se záměr týká, má místy odfouklou či opadanou omítku, spárování kamenných krycích desek je poškozené a vydrolené. Na vnitřní straně zdi je zdivo v důsledku zatékání lokálně rozvolněné a tvoří se zde kaverny.

Popis zamýšlených prací:

Záměrem žadatele je provést opravu severního úseku zdi, tj. v rozsahu od nároží márnice k opačnému severovýchodnímu rohu. Vzniklé kaverny ve zdivu mají být doplněny pálenými cihlami. Spáry mezi krycími deskami budou očištěny a nově vyspárovány. Zeď bude oboustranně opatřena vápennou omítkou.

Dosavadní stav projednání:

Záměr byl zkonzultován na místě dne 02. 12. 2020 za účasti zástupců památkové péče včetně pracovníka NPÚ ÚOP středních Čech.

Současný stav poznání dotčených chráněných kulturně historických hodnot:

Kostel sv. Vavřince v obci Chleby je od 03. 05. 1958 nemovitou kulturní památkou ve smyslu zákona č. 20/1987 Sb., evidovanou pod rejstř. č. 35259/2-1822 v ÚSKP. Spolu s kostelem spadají pod památkovou ochranu také márnice, hřbitovní zeď a příslušné pozemky.

Kostel sv. Vavřince je pozdně barokní stavbou z let 1780 – 1782, k níž byla v polovině 19. století dostavěna věž. Kromě kvalitní architektury představuje stavba významnou urbanistickou a historickou dominantu obce. Hřbitovní zeď je nedílnou součástí areálu, jenž vymezuje, a neodmyslitelně spoluutváří jeho celkový obraz.

Vyhodnocení žádosti:

Národní památkový ústav na základě prostudování předložených podkladů a znalosti situace konstatuje, že posuzované práce:

-budou v souladu se zájmem ochrany výše uvedených kulturně historických hodnot za těchto podmínek:

1. Budou odstraněny pouze nesoudržné vrstvy omítek. Ty budou nahrazeny novou omítkou, která bude složením, strukturou, barevností a způsobem zpracování odpovídat zachované stávající omítce. Přesná receptura omítky bude v dostatečném časovém předstihu předložena k odsouhlasení zástupcům památkové péče včetně pracovníka NPÚ ÚOP středních Čech a následně bude provedení omítky posouzeno a schváleno na vzorku cca 40 x 40 cm připraveném přímo na zdi.
2. Uvolněné části zdiva budou šetrně vyjmuty. Tento materiál bude protříděn a použitelné kusy budou ponechány k opětovnému užití.
3. Zdivo bude vyspraveno tak, že znovu použitý stávající materiál bude doplněn plnými pálenými cihlami či jejich úlomky. Malta bude vápenná, složením a barevností odpovídající stávající maltě. Způsob zdění bude shodný se stávajícím. Způsob doplnění zdiva bude posouzen a odsouhlasen zástupci památkové péče na základě vzorku na místě.
4. Ze spar mezi krycími deskami budou odstraněny nečistoty a uvolněná spárovací výplň tak, aby nedošlo k poškození kamene. Spáry budou nově vyplněny utaženou, mírně nastavenou vápennou maltou.
5. Zástupci památkové péče včetně pracovníka NPÚ ÚOP středních Čech budou v dostatečném časovém předstihu informováni o zahájení prací. Bude svoláno vstupní jednání na místě za účasti zástupců památkové péče, prováděcí firmy a investora a následně bude stanoven režim pravidelných kontrolních dnů.

Zdůvodnění:

Ad 1: Obecně je potřeba k historickým stavbám přistupovat s respektem. Vedle zachování maximálního možného množství hodnotných konstrukcí a zajištění věrohodného vzhledu stavby je smyslem citlivého přístupu také zajištění funkční kompatibility historických konstrukcí s novými opravami a doplňky. Omítky jsou nedílnou součástí staveb. Zásadním způsobem ovlivňují jejich vzhled, jsou jedním z dokladů o dobových materiálech, technologiích a následném vývoji objektů a v neposlední řadě umožňují nebo naopak zamezují uvolňování vlhkosti ze zdiva. To vše platí i v případě ohradní zdi. Stávající omítky jsou dokladem toho, že řešená zeď byla dosud opravována pomocí tradičních materiálů a technologií a na to je potřeba navázat. Z důvodu zmíněného respektu i obecné šetrnosti je nezbytné odstranit pouze nesoudržné plochy omítek. Nově doplňovaná omítka bude připravena tak, aby složením, strukturou a barevností maximálně odpovídala té stávající, aby nedošlo k materiálové ani optické nesourodosti mezi dochovanými a nově doplněnými plochami. Přesná receptura směsi bude předem schválena zástupci památkové péče. Odstín a struktura dané charakterem použitých písků budou spolu se způsobem nahazování vyvzorkovány na místě za účasti zástupců památkové péče, a to na dostatečně velkém vzorku, tedy alespoň 40 x 40 cm.

Ad 2 a 3: Rozvolněné zdivo bude vyjmuta s maximální šetrností tak, aby nedošlo k narušení navazujících soudržných ploch a ohrožení celkové statiky zdi. Vyjmutý materiál bude opět s ohledem na

všeobecnou šetrnost protříděn. Použitelné kusy budou v souladu se stávající skladbou zdiva doplněny plnými pálenými cihlami či jejich úlomky. Stejně jako v případě omítek je i u samotného zdiva potřeba zachovat jeho současný charakter tak, aby nedošlo k optické ani materiálové nesourodosti mezi stávajícím a nově doplněným zdivem. Z toho důvodu je stanoven požadavek na shodné složení malty a způsob zdění. Skutečné provedení bude ověřeno na vzorku zdiva.

Ad 4: Opravu spárování pískovcových krycích desek je nutné provést maximálně šetrně tak, aby nedošlo k poškození kamene. Z toho důvodu budou odstraněny pouze uvolněné části cementu. Cement je v tomto případě z historického hlediska i z hlediska svých fyzikálních vlastností krajně nevhodný, není ovšem žádoucí snažit se jej odstranit za cenu poničení pískovce. Po pečlivém očištění budou spáry vyplněny mírně nastavenou, důsledně utaženou vápennou maltou. Ta dokáže díky své měkkosti a prodyšnosti na rozdíl od cementu reagovat na aktuální klimatické podmínky a případné pohyby zdiva a krycích desek, aniž by je při tom poškodila.

Ad 5: Z důvodu zajištění optimálního průběhu opravy a kvalitního výsledku je potřeba, aby byli zástupci památkové péče včetně pracovníka NPÚ ÚOP středních Čech předem informováni o zahájení prací a byli přizváni jak ke vstupnímu jednání, tak na jednotlivé kontrolní dny.

Dovolujeme si Vás požádat o zaslání závazného stanoviska ihned po jeho vydání, a to z důvodu nezbytné znalosti jeho výroku pro další sledování akce v souladu se zákonem o státní památkové péči.

Ing. Jan Žižka
ředitel